

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2021/22:SfU6

Justerad indragningsbestämmelse inom underhållsstödet

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag om ändringar i socialförsäkringsbalken.

Regeringens förslag innebär att underhållsstöd ska dras in om den bidragsskyldiga föräldern har fullgjort sin betalningsskyldighet gentemot Försäkringskassan under minst tolv månader i följd. Den tid som den bidragsskyldiga föräldern ska fullgöra sin betalningsskyldighet gentemot Försäkringskassan innan underhållsstödet kan dras in förlängs därmed med sex månader. Om det finns särskilda skäl ska underhållsstöd ändå lämnas. Ett beslut om underhållsstöd på grund av särskilda skäl föreslås gälla under en tidsperiod om minst sex månader och högst fyra år. Efter att en tidsperiod med underhållsstöd på grund av särskilda skäl har löpt ut ska underhållsstöd lämnas med stöd av det underliggande beslutet om att bevilja underhållsstöd (grundbeslutet), om förutsättningarna för sådant stöd fortfarande är uppfyllda. Förslagen syftar till att underlätta för föräldrar att komma överens i frågor som rör barnets försörjning och stärka tryggheten i situationer där det bör undvikas att föräldrarna har kontakt.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2022.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

I betänkandet finns två reservationer (SD, V).

Behandlade förslag

Proposition 2020/21:203 Justerad indragningsbestämmelse inom underhållsstödet.

Fyra yrkanden i två följdmotioner.

Två yrkanden i en motion från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Justerad indragningsbestämmelse inom underhållsstödet.....	5
Reservationer	11
1. Underhållsstöd, punkt 2 (SD)	11
2. Underhållsstöd, punkt 2 (V)	11
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	13
Propositionen	13
Följdmotionerna	13
Motion från allmänna motionstiden 2021/22	13
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	14

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Justerad indragningsbestämmelse inom underhållsstödet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:203.

2. Underhållsstöd

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:4098 av Ida Gabrielsson m.fl. (V),

2020/21:4100 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och

2021/22:2381 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkandena 22 och 23.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (V)

Stockholm den 19 oktober 2021

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Maria Malmer Stenergard

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Maria Malmer Stenergard (M), Rikard Larsson (S), Carina Ohlsson (S), Mattias Karlsson i Luleå (M), Teresa Carvalho (S), Martina Johansson (C), Ida Gabrielsson (V), Julia Kronlid (SD), Emilia Töyrä (S), Hans Eklind (KD), Björn Petersson (S), Bengt Eliasson (L), Jonas Andersson i Skellefteå (SD), Mats Berglund (MP), Arin Karapet (M), Jennie Åfeldt (SD) och Helena Storckenfeldt (M).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2020/21:203 Justerad indragningsbestämmelse inom underhållsstödet.

Regeringen beslutade den 30 augusti 2018 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av reglerna för bostadsbidrag och underhållsstöd (dir. 2018:97). Utredningen har antagit namnet Utredningen om bostadsbidrag och underhållsstöd – minskad skuldsättning och ökad träffsäkerhet (Bums). Genom tilläggsdirektiv den 13 februari 2020 beslutade regeringen att ge utredaren i uppdrag att även utreda hur tillämpningen av de särskilda skälen inom underhållsstödet kan förtydligas och få ett vidare tillämpningsområde utifrån syftet med regleringen (dir. 2020:14). Den 9 juni 2020 överlämnade utredningen promemorian En justerad indragningsbestämmelse i underhållsstödet. Promemorian har remissbehandlats och lagförslaget har granskats av Lagrådet.

Två motioner har väckts med anledning av propositionen.

En förteckning över regeringens förslag till riksdagsbeslut och förslagen i motionerna finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Justerad indragningsbestämmelse inom underhållsstödet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i socialförsäkringsbalken. Riksdagen avslår motionsyrkanden om förtydligande av bestämmelser, tidsbegränsning av vissa beslut och om att underhållsfrågan ska lösas genom underhållsstöd i de fall en förälder begär det.

Jämför reservation 1 (SD) och 2 (V).

Gällande ordning

Enligt föräldrabalken ska föräldrarna svara för underhållet till sina barn. En förälder ska i vissa situationer fullgöra sin underhållsskyldighet genom att betala underhållsbidrag till barnet. Detta gäller om föräldern inte har vårdnaden om barnet och inte heller bor varaktigt tillsammans med barnet, eller om föräldern har vårdnaden om barnet gemensamt med den andra föräldern men barnet bor varaktigt tillsammans med endast den andra föräldern (7 kap. 2 § föräldrabalken).

Om den underhållsskyldiga föräldern inte betalar något underhållsbidrag eller betalar ett belopp som är lägre än underhållsstödet och inte heller på något annat sätt ser till att barnet får motsvarande underhåll, kan den förälder som barnet varaktigt bor hos ansöka om underhållsstöd enligt 18 kap. socialförsäkringsbalken (SFB).

Underhållsstöd betalas ut med 1 673 kronor per månad t.o.m. den månad då barnet fyller 11 år, 1 823 kronor per månad fr.o.m. månaden efter den då barnet har fyllt 11 år t.o.m. den månad då barnet fyller 15 år och 2 223 kronor per månad fr.o.m. månaden efter den då barnet fyllt 15 år (18 kap. 20 § SFB).

Enligt regeln om s.k. utfyllnadsbidrag gäller att om det finns anledning att anta att en bidragsskyldig förälder i rätt ordning betalar underhåll till barnet med minst det belopp som skulle ha fastställts som betalningsbelopp ska det sist avsedda beloppet räknas av från underhållsstödet (18 kap. 21 § SFB).

Förlängt underhållsstöd kan betalas ut till barn som har fyllt 18 år och som studerar med rätt till förlängt barnbidrag eller studiehjälp, t.ex. fortfarande går i grundskolan eller på gymnasiet. Förlängt underhållsstöd betalas som längst ut t.o.m. juni månad det år då barnet fyller 20 år (18 kap. 6 och 14 §§ SFB).

När underhållsstöd lämnas till ett barn ska den bidragsskyldiga föräldern betala ett belopp till Försäkringskassan som helt eller delvis motsvarar underhållsstödet (19 kap. 2 § SFB). Beloppet beräknas utifrån den del av den

bidragsskyldigas inkomst som överstiger 120 000 kronor enligt det beslut om slutlig skatt som fattats närmast före februari det år som betalningsskyldigheten avser (19 kap. 10 och 11 §§ SFB). Beloppet kan omprövas eller ändras, t.ex. vid nytt beslut om slutlig skatt för den bidragsskyldiga föräldern (19 kap. 34 § SFB).

Den 1 april 2016 ändrades reglerna om underhållsstöd så att Försäkringskassan inte längre betalar ut fullt underhållsstöd om den bidragsskyldiga föräldern under minst sex månader i följd, i rätt ordning, har betalat rätt belopp till Försäkringskassan. Om det finns särskilda skäl ska underhållsstöd ändå lämnas (18 kap. 9 a § SFB). Vad som avses med särskilda skäl framgår av proposition 2014/15:145 s. 35 och 60 f. Samtidigt fick Försäkringskassan ett utökat uppdrag för att öka föräldrars kunskap om underhållsskyldighet och underhållsbidrag samt för att bistå med information och stöd till föräldrar att själva reglera underhållet och komma överens om ett rimligt underhållsbidrag.

Propositionen

Den s.k. indragningsbestämmelsen inom underhållsstödet som infördes 2016 innebär att underhållsstöd inte längre ska betalas ut om den bidragsskyldiga föräldern under minst sex månader i följd har skött betalningarna till Försäkringskassan. Om det finns särskilda skäl ska Försäkringskassan dock fortsätta att betala ut underhållsstöd.

Indragningsbestämmelsen riktar in sig på de föräldrar som har faktiska möjligheter att själva hantera underhållsfrågan för sina barn. Om en bidragsskyldig förälder betalar det fastställda betalningsbeloppet i rätt ordning över en längre tid kan det vara en indikation på att förutsättningar finns för föräldrarna att reglera underhållet själva. Bestämmelsen infördes som ett incitament för att de föräldrar som har förutsättningar att reglera underhållet på egen hand inte skulle använda underhållsstödet som en förmedling av underhåll, utan i stället reglera underhållet civilrättsligt mellan sig. Underhållsstödet ska inte heller i fortsättningen vara ett val när det finns förutsättningar såväl i ekonomiskt hänseende som i samarbetshänseende att komma överens om ett underhållsbidrag.

Vid införandet av indragningsbestämmelsen bedömde regeringen att en period om sex månader borde vara tillräcklig för att det ska kunna konstateras att den bidragsskyldiga har förutsättningar att fullgöra sina förpliktelser (prop. 2014/15:145 s. 33 f.). Den bidragsskyldiga föräldrarnas betalningsbelopp, som bestäms enligt reglerna i 19 kap. SFB, beräknas på inkomsten det kalenderår för vilket det senaste beslutet om slutlig skatt fastställts. Även om det inte framkommit att det finns stora problem med varierande inkomster så är det inte ovanligt att privatekonomin varierar över ett år. Säsongsarbete, arbetslöshet, sjukdom, studier och föräldraledighet innebär ofta att månadsinkomsterna varierar. Regeringen instämmer i den bedömning som Utredningen om bostadsbidrag och underhållsstöd – minskad skuldsättning och ökad träffsäkerhet (Bums) har gjort, nämligen att tidpunkten för prövning av

indragning bör senareläggas. I stället för sex månader, som gäller nu, bör prövningen göras när den bidragsskyldiga föräldern har fullgjort sin skyldighet under minst tolv månader i följd. Detta bör även gälla för förlängt underhållsstöd. En längre period med betalningar i rätt ordning ger en tydligare indikation på en långsiktig betalningsförmåga.

Även det faktum att en prövning av indragningsfrågan i ett för tidigt skede kan leda till att en konflikt som annars skulle kunna undvikas blossar upp, talar enligt regeringen för en förlängning till tolv månader.

Syftet med indragningsbestämmelsen är även i fortsättningen att öka förutsättningarna för att regleringen av barns underhåll görs utanför systemet för underhållsstöd. Om Försäkringskassan får bättre underlag för sina beslut kommer färre boföräldrar hamna i situationen att underhållsstödet dras in men att direktbetalningen sedan inte fungerar och att de måste söka underhållsstöd på nytt. Även om boföräldrarnas och barnets försörjning inte äventyras genom att det finns en möjlighet att söka underhållsstöd på nytt kan en sådan hantering innebära onödiga svårigheter som kan undvikas. En indragning som enbart leder till att boföräldern behöver ansöka om underhållsstöd igen kan i värsta fall leda till konflikter mellan föräldrarna, vilket är negativt för barnet.

När det gäller särskilda skäl för underhållsstöd har Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) genomfört en granskning av 2016 års reform som visar på problem med de återkommande prövningarna (ISF:s rapport 2019:7, Från underhållsstöd till underhållsbidrag?). Enligt rapporten består problemen i att de särskilda skälen nästan alltid kvarstår också efter ytterligare ett halvår och att en ny prövning i vissa fall kan leda till att gamla konflikter rivs upp.

Den stora bredden på omständigheter som kan innebära att det finns särskilda skäl att fortsätta lämna underhållsstöd – såsom att en av föräldrarna har utsatt den andra föräldern för våld eller att den bidragsskyldiga föräldern befinner sig mellan två arbeten – gör att det enligt regeringen förefaller rimligt att tidpunkten för en ny prövning ska kunna anpassas till det enskilda fallet. Samtidigt är det viktigt med en bestämmelse som anger en bestämd tid för hur länge underhållsstöd ändå kan lämnas. Regeringen föreslår därför att ett beslut om att det finns särskilda skäl för att fortsätta betala ut underhållsstöd ska gälla för en tidsbestämd period – i minst sex månader och högst fyra år. Ett sådant beslut ska dock gälla längst till och med den månad då rätten till underhållsstöd annars upphör.

Enligt regeringen är det inte möjligt att ge några detaljerade anvisningar om vad som är en lämplig tidsperiod i olika situationer utan det måste avgöras från fall till fall. Om det bedöms att det finns en risk för att en återupptagen kontakt i enskilda fall leder till hot eller våld är det inte lämpligt att dra in underhållsstödet eller göra en ny prövning efter en relativt kort period. En svårighet är dock vilken betydelse en tidigare konstaterad situation med hot och våld ska tillmätas vid prövningen. Det bör inte alltid antas att en tidigare situation med hot eller våld för all framtid utgör ett hinder för att direktbetalning kan fungera. Genom en längre tidsperiod kommer förnyade prövningar att kunna göras vid färre tillfällen än vad som är fallet i dag.

Regeringen menar att det för att uppfylla de jämställdhetspolitiska målen och rätten till barnets bästa är viktigt att handläggningen av dessa ärenden genomförs på ett sätt som innebär att den får så liten negativ påverkan som möjligt för konflikter mellan parter. Försäkringskassan har redan i dag olika sätt att hantera sådana återkommande prövningar där berörda parter bedöms ha små eller i realiteten obefintliga möjligheter att hantera underhållet på egen hand.

Efter att en tidsperiod med underhållsstöd på grund av särskilda skäl har löpt ut bör underhållsstöd lämnas enligt det underliggande beslutet om att bevilja underhållsstöd om förutsättningarna för sådant stöd fortfarande är uppfyllda. När beslutet om att det finns särskilda skäl löper ut kan en förnyad prövning av frågan om indragning ske i de fall den bidragsskyldiga föräldern vid den tidpunkten har fullgjort sin betalningsskyldighet till Försäkringskassan på föreskrivet sätt i minst tolv månader. Detta gäller även om den tidsbestämda perioden för de särskilda skälen har varit kortare än tolv månader.

Regeringen föreslår att när Försäkringskassan har fattat beslut om att underhållsstöd ska fortsätta att lämnas på grund av särskilda skäl ska boföräldern och den bidragsskyldiga föräldern och, vid förlängt underhållsstöd även den studerande, skriftligen underrättas om beslutet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2022. Vissa övergångsbestämmelser ska gälla.

När det gäller förslagets konsekvenser bedömer regeringen att antalet barn som får underhållsstöd kommer att öka till följd av förslaget om att förlänga tiden till den första prövningen. Förslaget om flexiblare hantering av återkommande prövningar kommer enligt regeringen att leda till färre prövningar enligt indragningsbestämmelsen. Regeringen bedömer vidare att förslagen leder till såväl ett minskat krav på kontakt mellan föräldrar när sådan kontakt är negativ som en minskning av de negativa konsekvenser som ökad kontakt mellan föräldrarna kan få i de fall kontakten ändå ökar på grund av att underhållsstödet dras in. Genom att undvika att underhållsstödet dras in om och när det är olämpligt att föräldrarna har kontakt kan uppfyllelsen av såväl delmålet om ekonomisk jämställdhet som delmålet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra påverkas i positiv riktning. Förslagen bedöms vara till barnets bästa (artikel 3 i barnkonventionen). Kostnaderna för underhållsstödet bedöms påverkas mycket marginellt av förslagen.

Motionerna

Linda Lindberg m.fl. (SD) begär i kommittémotion 2020/21:4100 yrkande 1 ett tillkännagivande om synnerliga skäl. Enligt motionärerna kan underhållsstödet och indragningsbestämmelsen – både i sin nuvarande och i sin föreslagna lydelse – användas som ett maktmedel för att påverka den andra föräldern, och återkommande prövningar kan i sig leda till att konflikter åter väcks till liv. Motionärerna anser därför att det inte ska bestämmas någon borte tidsgräns om det finns synnerliga skäl, t.ex. att boföräldern lever under

skyddad identitet. I dessa ärenden får underhållsstödet i stället betalas ut t.o.m. den sista dag som stöd kan lämnas. I yrkandena 2 och 3 begärs tillkännagivanden om förtydligande av särskilda skäl och av tidsbestämd period. Motionärerna framhåller vikten av att intentionerna bakom reglerna tydliggörs så att bedömningen blir likvärdig över hela landet och eventuell rättsosäkerhet minimeras. Liknande yrkanden finns i kommittémotion 2021/22:2381 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkandena 22 och 23.

I kommittémotion 2020/21:4098 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att underhållet ska hanteras genom underhållsstöd i de fall en förälder vill det. Enligt motionärerna bör det krävas att båda föräldrarna är överens om att hantera frågan om underhåll själva för att det ska bli så. I de fall en förälder är emot en sådan ordning finns det i regel en stark anledning till det. Det kan handla om sådant som inte täcks av den föreslagna bestämmelsen om särskilda skäl och där maktförhållandet mellan föräldrarna och deras relation i övrigt gör det olämpligt att de har denna typ av kontakt.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening är det av stor vikt att föräldrar så långt det är möjligt och i förekommande fall med stöd av Försäkringskassan kommer överens om barns underhåll. Underhållsstödets huvudsakliga syfte är att garantera barnet en rimlig försörjning om underhållsbidrag inte lämnas.

Sedan 2016 gäller att underhållsstöd inte längre ska betalas ut om den bidragsskyldiga föräldern under minst sex månader i följd har skött betalningarna till Försäkringskassan. Om det finns särskilda skäl – t.ex. för att det anses olämpligt att föräldrarna har kontakt – ska Försäkringskassan dock fortsätta att betala ut underhållsstöd.

Utskottet delar regeringens bedömning att det med hänsyn till de tillämpningsproblem som bl.a. Inspektionen för socialförsäkringen har pekat på i rapporten Från underhållsstöd till underhållsbidrag? (ISF:s rapport 2019:7) och för att få en tydligare indikation på att den bidragsskyldiga föräldern har en långsiktig betalningsförmåga finns skäl att senarelägga tidpunkten för prövning av frågan om indragning. Utskottet ställer sig därför bakom förslaget om att det för indragning ska krävas att betalningsskyldigheten har fullgjorts under minst tolv månader. Utskottet har inte heller något att invända mot förslagen i propositionen i övrigt.

I två motioner begärs att två rekvisit i de aktuella bestämmelserna ska förtydligas. När det gäller den närmare innebörden av rekvisitet ”särskilda skäl” kan utskottet konstatera att vägledning även i fortsättningen kan hämtas från äldre förarbetsuttalanden (prop. 2014/15:145 s. 35 och 60 f. samt prop. 2020/21:203 s. 25). Vad som är en lämplig tidsperiod för ett beslut om underhållsstöd på grund av särskilda skäl får som regeringen framhållit avgöras från fall till fall. I propositionen görs uttalanden om periodens längd i olika typfall, t.ex. att perioden kan vara kortare när det är fråga om tillfälligt

försämrad betalningsförmåga och längre i situationer där det finns en allvarlig hotbild mot en förälder eller barnet (prop. 2020/21:203 s. 16 och 25). Utskottet ser mot denna bakgrund inte något behov av att göra tillkännagivanden om att rekvisiten i fråga ska förtydligas.

I motionerna föreslås vidare tillkännagivanden om att underhållet ska hanteras genom underhållsstöd i de fall en förälder vill det och om att beslut om underhållsstöd på grund av särskilda skäl i vissa fall inte ska tidsbegränsas. Utskottet konstaterar att Försäkringskassan och bestämmelserna om underhållsstöd inte bör användas som en förmedling av underhåll när det finns förutsättningar för en civilrättslig reglering mellan föräldrarna. För denna ordning talar även att barnet genom en civilrättslig reglering kan få underhåll med ett högre belopp än vad som är möjligt att få med stöd av reglerna om underhållsstöd. Det finns därför anledning att, som regeringen föreslår, låta beslut om underhållsstöd på grund av särskilda skäl vara tidsbegränsade samtidigt som återkommande prövningar där berörda parter bedöms ha små eller i praktiken obefintliga utsikter att hantera underhållet på egen hand i möjligaste mån undviks. Mot denna bakgrund anser utskottet att riksdagen inte bör göra något tillkännagivande om att underhållet ska hanteras genom underhållsstöd i de fall en förälder vill det eller om att beslut om underhållsstöd på grund av särskilda skäl i vissa fall inte ska tidsbegränsas.

Därmed tillstyrker utskottet propositionen och avstyrker motionerna 2020/21:4100 (SD) yrkandena 1–3, 2021/22:2381 (SD) yrkandena 22 och 23 samt 2020/21:4098 (V).

Reservationer

1. Underhållsstöd, punkt 2 (SD)

av Julia Kronlid (SD), Jonas Andersson i Skellefteå (SD) och Jennie Åfeldt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:4100 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och
2021/22:2381 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkandena 22 och 23 samt
avslår motion
2020/21:4098 av Ida Gabrielsson m.fl. (V).

Ställningstagande

Underhållsstödet och den aktuella indragningsbestämmelsen kan – både i sin nuvarande och föreslagna lydelse – användas som ett maktmedel för att påverka den andra föräldern, och återkommande prövningar kan i sig leda till att konflikter åter väcks till liv. Det bör därför inte bestämmas någon bortre tidsgräns om det finns synnerliga skäl, t.ex. om boföräldern lever under skyddad identitet eller i fall där det är tydligt att parterna inte kommer att kunna hantera frågan på egen hand. I dessa ärenden får underhållsstödet i stället betalas ut t.o.m. den sista dag som stöd kan lämnas. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Det är viktigt att intentionerna bakom de föreslagna reglerna tydliggörs så att bedömningen blir likvärdig över hela landet och eventuell rättsosäkerhet minimeras. I lagen bör därför förtydligas vad som menas med särskilda skäl och vad som är en lämplig tidsperiod för ett beslut om underhållsstöd på grund av särskilda skäl. Även detta bör riksdagen tillkänna för regeringen.

2. Underhållsstöd, punkt 2 (V)

av Ida Gabrielsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:4098 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) och
avslår motionerna

2020/21:4100 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkandena 1–3 och

2021/22:2381 av Linda Lindberg m.fl. (SD) yrkandena 22 och 23.

Ställningstagande

Det är välkommet att regeringen har låtit utvärdera den reform av underhållsstödet som genomfördes 2016. De förslag som regeringen nu lägger fram går i rätt riktning men ger i vissa avseenden ett otillräckligt skydd för föräldrar och barn. Det bör krävas att båda föräldrarna är överens om att hantera frågan om underhåll själva för att så ska bli fallet. I de fall en förälder är emot att frågan hanteras av föräldrarna själva finns det i regel en stark anledning till det. Det kan röra sig om sådant som inte täcks av den föreslagna bestämmelsen om särskilda skäl och där maktförhållandet mellan föräldrarna och deras relation i övrigt gör det olämpligt att de har denna typ av kontakt. Regeringen bör därför återkomma med förslag som innebär att underhållet ska hanteras genom underhållsstöd i de fall en förälder vill det.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2020/21:203 Justerad indragningsbestämmelse inom underhållsstödet:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.

Följdmotionerna

2020/21:4098 av Ida Gabrielsson m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att underhållet ska hanteras genom underhållsstöd i de fall en förälder vill det, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:4100 av Linda Lindberg m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om synnerliga skäl och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förtydligande av särskilda skäl och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydlighet om tidsbestämd period och tillkännager detta för regeringen.

Motion från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:2381 av Linda Lindberg m.fl. (SD):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om synnerliga och särskilda skäl inom underhållsstödet och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydlighet om tidsbestämd period inom underhållsstödet och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i
socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 18 kap. 9 a och 42 a §§ socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 kap.**9 a §¹**

Underhållsstöd enligt 20 § lämnas inte längre om den bidragsskyldige under minst *sex* månader i följd, i rätt ordning, till Försäkringskassan har betalat det belopp som har bestämts enligt 19 kap. 16–18 och 21–27 §§. *Om det finns särskilda skäl, ska underhållsstöd ändå lämnas.*

Underhållsstöd enligt 20 § lämnas inte längre om den bidragsskyldige under minst *tolv* månader i följd, i rätt ordning, till Försäkringskassan har betalat det belopp som har bestämts enligt 19 kap. 16–18 och 21–27 §§.

Trots vad som föreskrivs i första stycket ska underhållsstöd lämnas, om det finns särskilda skäl. Underhållsstöd på grund av särskilda skäl lämnas under en tidsperiod om minst sex månader och högst fyra år. Ett beslut om att lämna underhållsstöd under en bestämd tidsperiod gäller dock längst till och med den månad då rätten till underhållsstöd annars upphör.

Efter att en tidsperiod med underhållsstöd enligt andra stycket har löpt ut lämnas underhållsstöd enligt det underliggande beslutet om att bevilja underhållsstöd (grundbeslutet) om förutsättningarna för sådant stöd fortfarande är uppfyllda.

42 a §²

När Försäkringskassan har fattat beslut med stöd av 9 a § *om att underhållsstöd inte längre lämnas*, ska boföräldern och den bidragsskyldige och, vid förlängt under-

När Försäkringskassan har fattat beslut med stöd av 9 a § ska boföräldern och den bidragsskyldige och, vid förlängt underhållsstöd, även den studerande skriftligen underrättas om beslutet.

¹ Senaste lydelse 2015:755.

² Senaste lydelse 2015:755.

hållsstöd, även den studerande skriftligen underrättas om beslutet.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2022.
2. Bestämmelserna i 18 kap. 9 a § i den nya lydelsen tillämpas även på betalningar som har gjorts till Försäkringskassan från och med den 1 augusti 2021. Detta gäller dock inte betalningar som före ikraftträdandet har beaktats vid beslut om att lämna underhållsstöd på grund av särskilda skäl.
3. För betalningar som har gjorts till Försäkringskassan under minst sex månader i följd före ikraftträdandet gäller fortfarande 18 kap. 9 a § i den äldre lydelsen. Om Försäkringskassan efter ikraftträdandet beslutar att lämna underhållsstöd på grund av särskilda skäl i dessa fall, ska dock de nya bestämmelserna i 18 kap. 9 a § andra och tredje styckena tillämpas.